

Beata Wasilewska

Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

Refleksje o sposobie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad szkołami na przykładzie Anglii i Irlandii - celem jest zawsze poprawa jakości pracy szkół

Poddając analizie sprawowanie nadzoru pedagogicznego w Anglii i Irlandii rozważania należy zacząć od podkreślenia znaczenia instytucji powołanych w tych krajach do wykonywania tego zadania oraz od podkreślenia roli inspektorów oświaty. W omawianych krajach funkcjonuje sprawnie zarządzany, zapewniający wysoką jakość system nadzoru pedagogicznego. W Anglii instytucją powołaną w tym celu jest o ponad 150-letniej tradycji OFSTED (The Office for Standards in Education) czyli Biuro Nadzoru nad Standardami Edukacji. Jest to niezależna instytucja sprawująca nadzór nad szkołami, w tym szkołami kształcącymi nauczycieli oraz innymi placówkami oświatowymi. OFSTED sprawuje ścisły nadzór nad szkołami państwowymi i niepaństwowymi, z wyjątkiem szkół elitarnych. Na podstawie nadzoru sprawowanego nad szkołami raz w roku przedkładany jest Jej Królewskiej Mości raport o stanie edukacji. Natomiast 2-3 razy w roku OFSTED dostarcza informacji na temat oświaty w kraju rządowej komisji do spraw edukacji (Departament for Education). Podobnie w Irlandii funkcjonuje Krajowy Inspektorat w Departamencie Edukacji. Podstawową formą sprawowania nadzoru pedagogicznego jest ewaluacja. W obydwu krajach ewaluację prowadzą zespoły inspektorów, liczebność zespołów jest zróżnicowana w zależności od wielkości szkół oraz od badanych obszarów. Ważne jest to, że w zespole jeden z inspektorów pełni funkcję kierownika oraz to, że do szkół ze względu na ich typ wchodzi także inspektorzy specjaliści danych przedmiotów – stąd ewaluacje prowadzone w tych krajach mają w większym stopniu charakter metodyczny. Inspektorzy analizują warsztat zawodowy nauczycieli i umiejętności nauczania poszczególnych przedmiotów z tego powodu podczas ewaluacji inspektorzy oprócz obserwacji procesu uczenia się i nauczania podejmują interakcje z uczniami i dokonują wglądu w prace pisemne uczniów, prowadzą dialog z nauczycielami na temat stosowanych metod, form pracy i efektów. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na proces nauczania uczniów, otóż istotą i zarówno efektem jest wyposażenie uczniów w umiejętności uczenia się, planowania własnego rozwoju i sprawności na miarę możliwości każdego dziecka. Dlatego ważnym aspektem ewaluacji jest obszar wspierania ucznia w jego rozwoju, bowiem o kompetencjach nauczycieli świadczy dostosowanie procesu nauczania do potrzeb dzieci.

Analizując proces ewaluacji szkoły należy zwrócić uwagę na fakt, że jest on zróżnicowany pod względem długości jego trwania, w zależności od podejmowanych obszarów, gdyż może przybierać formę ewaluacji całościowej lub problemowej. W Anglii badane są następujące

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach

III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

4 obszary: wyniki w nauce, jakość kształcenia – uczenia się, zarządzanie – przywództwo, bezpieczeństwo i wychowanie. W Irlandii zaś ewaluacja całościowa obejmuje 5 obszarów: zarządzanie szkołą, planowanie pracy szkoły, realizowane programy, proces nauczania i uczenia się oraz wsparcie dla uczniów. Ewaluacje problemowe tzw. incydentalne lub przedmiotowe obejmują tylko wybrane aspekty pracy szkoły: nauczanie, uczenie się, osiągnięcia, wspieranie uczniów z trudnościami oraz np: bezpieczeństwo w szkole. W wyniku przeprowadzanej ewaluacji powstaje raport ale w omawianych krajach inspektorzy uzgadniają go ustnie z dyrektorem w ostatni dzień pobytu w szkole, następnie sporządzają na piśmie, przy czym nie mają określonych przepisami terminów jego przedstawienia szkole, czy opublikowania. Istotną sprawą jest zaangażowanie szkół angielskich i irlandzkich w autoewaluację pomimo także braków określonych przepisów prawa oświatowego. Szkoły podejmują autoewaluację, gdyż ich celem jest uzyskiwanie coraz wyższej jakości pracy, jest to bowiem argument, który niejednokrotnie decyduje o funkcjonowaniu szkoły lub jej zamknięciu, czy pozycji dyrektora. Szkoły w Anglii do bieżącego roku wypełniały specjalnie opracowany przez OFSTED arkusz, ich raporty wraz z załącznikami były bardzo obszerne, dotyczyły wszystkich obszarów pracy szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem wyników kształcenia. Inspektorzy przed rozpoczęciem ewaluacji zapoznawali się z raportem z autoewaluacji i formułowali hipotezy odnoszące się do wybranych przez nich zagadnień i pod takim kątem badali pracę szkół. W Irlandii także prawo oświatowe nie nakłada na szkoły obowiązku przeprowadzania autoewaluacji, jednakże zapewnia środki na rozwój, zakładając, iż szkoły opracują sobie własne narzędzia do autoewaluacji. Wspólną cechą raportów inspektorów zarówno angielskich, jak i irlandzkich jest to, że zawierają one zawsze rekomendacje, gdyż zadaniem ewaluacji była zawsze poprawa jakości pracy nawet najlepszych szkół.